

prest!

BERBETAN: ARITZ IPIÑA HISTORIAN DOKTOREA, IKERLARIA ETA IRAKASLEA
ERREPORTAJEA: PAUSO HANDIAGOAK EMATEKO PREST **BARKUA: TRAKAMATRAKA**

175-176-177-178-179-180-

Prest! izan

Aldizkari hau etxean jaso nahi baduzu edota norbaiti bidaltzea nahi baduzu, bete ondoko datuak eta igorri egizkiguzu.

Harpidetu
urtean 25€

HONA:
Prest! aldizkaria
Ramon y Cajal 42
Deustua 48014
94 447 10 42

EDO HONA:
bilbokoaldizkariak@gmail.com

Izen-abizenak:

Helbidea:

Telefona:

Harpidetza
Txartela

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA, HIZKUNTZA POLITIKA
ETA KULTURA SAIA
Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN,
POLÍTICA LINGÜÍSTICA Y CULTURA
Viceconsejería de Política Lingüística

Babesleak

aurkibidea

	Maitane Muñoz - Irati Antepara		Iritzia	4
	Ander Nieves		Gureak kanpoan	5
e	erreportajea Gure Esku Dago			6
	<i>Lau urte eman dituzte Gure Esku Dago dinamikako lantaldeek erabakitzeke eskubidearen inguruko tabua apurtzen eta aurreiritziak gainditzen.</i>			
	San Inazioa Eskola		Eskolak	10
	Deustuko txistulariitsuak		Behin batean	12
	Deustuko Gazte Eguna		Artikulua	14
b	berbetan ARITZ IPIÑA BIDAURRAZAGArekin			16
	<i>Batere finantziazio gabe ikertu du Aritz Ipiñak (Deustu, 1984) betidanik jakin-min handia piztu dion gaia: Frankismoaren errepresioa eta garbiketa eremu hurbilean, Bilbon eta Bizkaian.</i>			
	Industriaren ikuspegia, 1956		Irudiak berbetan	21
	HEZKUNTZA Gometxa, jolasten ikasi			24
	SAREKADA Klik eta klik			
	PINTXODROMOA El Rincón taberna			
	KULTUR TXOTX Garazi Calvo Fernandez eta Maite Sarasol Isazelaia			

Prest!

Argitaratzailea:

BLB Komunikazioa Koop. Elk.
Tel: 94 447 10 42
Ramon y Cajal 42
DEUSTUA 48014
bilbokoaldizkariak@gmail.com
uriola.eus
@uriolaeus
facebook.com/uriolapuntueus

Zuzendaria: Lur Mallea

Erredakzioa: Jon Antolin, Olatz Arregi, Bea Medrano, Nerea Olaziregi, Ane Rotaetxe, Amaia Ruesgas, Borja Sarriónandia-Ibarra, Ane Zabala, Hektor Ortega, Jaione Ayestaran, Adriano de Mata, Nuria Arroyo, Amaia Mintegi, Itziar Fernandez

Kolaboratzaileak: Maitane Muñoz, Irati Antepara, Berta Alcalde Arrizabalaga, Izaskun Araluzea Itza, Elorri Bertso-Eskola, Patxi Gaztelumendi, Txema Luzuriaga, Deusto ikastetxea, Deustuko Ikastola, Ibarrekolanda BHI, Intxixu Ikastola, San Inazioeko eskola

Argazkiak: Javi Garcia - Iñigo Azkona

Publizitatea: Ninbe Moreno

Diseinua: BOST

Maketazioa: Amaia Gil Basterretxea

Inprimategia: Antza

Ale kopurua: 2.800

Lege Gordailua: BI-571-01

ISSN: 1577 - 9017

Irati Antepara
ikaslea eta bizizalea

Aspaldiko partez...

Azken aldian konturatu egin naiz, gazteon artean bereziki, irakurzaletasunak gero eta leku gutxiago duela gure bizitzan. Azken finean, mugikorrek lan handiegia ematen digute, edo hau da sarritan erabiltzen dugun aitzakia, denbora eskasa dugula irakurri edo gure gustuko gauzak egiteko, hain zuzen ere.

Liburuen funtzioa aspaldi aldatu zen: lehen, gazte zein helduek irakurketa zaletasun normal gisa ikusten zuten. Egun, ordea, liburuak gure etxeetako apalategiak milaka eta milaka orriz betetzen dituzten objektu pisutsuak besterik ez dira bihurtu. Liburuak alde batera utzita, milaka

mundutara bidaiatzeko aukerak alde batera utzi ditugu, momentu bakar batean istorioetako protagonisten azalean jartzeko aukera galdu dugu... Gutxi dira irakurtzea atsegin dutela onartzen duten gazteak, nik neuk ere aspaldian ez dut liburu bat hartzeko kementa izan. Agian alferkeria, denbora librearen beharra, denbora libre dagoenean telebista aurrean esertzeko ohitura...

Baina gaurkoan gogoratu dut txikitan eguna liburu bati itsatsita igarotzen zuen horietakoa nintzela, eta horregatik, gaur berriro ohean eseri, mesanotxeko lanpara piztu eta liburu bat esku artean hartuz, murgilduko naiz... aspaldiko partez.

Maitane Muñoz Iturria

hezkitzailea eta mugimendu feministako kidea

Bakarrik ala bakardadean?

Eguzkia heldu eta hondartzarako gogoia sentitzen dut barru-barruan. Harean etzan, beroa ipurdian sentitu eta bainu fresko bat hartzeko irrikan nago jada! Aiii... zenbat gustatzen zaidan uda!

Lagunak deitu eta... upsss! Inor ez da animatzen hondartzara gaurkoan! Plan barik geratu naiz, etxean geratu beharko naiz, edo beste norbait bilatu beharko dut zerbait egiteko... Edo... agian... bakarrik joan naiteke hondartzara? Bakarrik? Bai? Ideiak ez nau guztiz konbentzitzen. Ez naiz oso eroso sentitzen bakardadean planak egiten.

Burua lanean hasi da.

Bakardadean ala bakarrik? Berdina ote da? Bakarrik... bakardadean... eraikuntza soziala... beldurrak... mugak... Bakarrik ala lagunduta?

Lagunduta askoz hobeto, noski! Pote bat, bi edo hiru... beti lagunduta! Mendira, gimnasiora, bidaiari edo txor-

tan... lagunduta, nola ez!

STOP!

Bakardadearen mamuak mugak jartzen dizkigu askori. Bakarrik sentitzearen beldurratik nahi duguna egiteari uko egiten diogu. Zer pentsatuko dute besteek bakarrik ikusten banaute?

Bakarrik egotera behartzen gaitu bizitzak askotan. Eta momentu hori heltzen denean, bakarrik zaudenean, gozatzen hasten zara; zure burua ezagutzen hasten zara eta beldurra apurka-apurka txikitzen doa. Konturatu orduko, bakarrik egoteaz disfrutatzen hasia zara.

Jende inguratuta egon arren, bakardadea senti dezakegula entzun dugu maiz. Baina, bakarrik egonda babestua senti zaitezkeela entzun beharko genuke gehiagotan.

Gaur badaukat plana, hondartzara noa!

Ander Nieves

Jatorria: Bilbo

Bizitokia: Bartzelona

Lanbidea: SAP kontsultaria

“Aire garbiaren falta sumatzen dut”

Bartzelon gustura bizi da Ander Nieves. Hala ere, aire garbia eta kolore berdea falta ditu. Oraingoz ez du etxera bueltatzeko asmorik. Bai, aldiz, epe luzera begira.

Noiztik daramazu Bartzelonan?

Oraín dela urte eta erdi etorri nintzen Bartzelonara bizitzera.

Zer dela eta joan zinen hara?

Ingeniaritza Zibilean ikasketak egin nituen baina, amaitu ondoren, ez nuen ikasitakoarekin lanik aurkitzen, ez Bilbon ezta inguruan ere. Bartzelonan lagunak izanda, bertan bilatzen hasi nintzen eta, azkenean, elkarriketa pare batzuren ondoren, SAP kontsultari gisa hasi nintzen lanean. Horretan nabil ordutik.

Zelan egokitu zara hiri berrira?

Orokorrean ez dut inongo arazorik izan, baina egia da Bartzelona oso hiri handia dela, eta gauza batzuk onartu behar direla... 13 kilometroko kaleak normalak dira, erdiguinea eta hondartzak turistenak dira, kontu handiz ibili behar da karterarekin metroan baina gehienbat diskoteketako barretan, trafikoa... besteak beste. Dena dela, Bartzelonan badaude Bilboko antzeko giroa duten zonaldeak: Sants au-

zoan Plaça D’Osca inguruan, adibidez. Horrelako giroetan badirudi ez zaudela etxetik hain urrun.

Dagoeneko leku ezagunenak edo turistikoek biseratuak izango dituzu, ezta?

Egia esan, oraindik ez naiz Sagrada Familiar sartu, eta Park Güell lehendik ikusita nukan... Oraín osorik ikusteko ordaindu beharra dago.

Zein esango zenuke dela gomendagarriena?

Auzo Gotikoa. Sant Felip Neri plaza, erdialdean egonda turisten inbasiotik babestuta dagoela dirudi, eta Ravala gustatzen zaizkit, baita Arc de Triomf eta Ciutadellako parkea ere. Azken bi hauetan beti dago jendea musika jotzen, patinatzen, picnicak egiten... Oso giro ona nabari da bertan.

Eta hizkuntzarekin ondo moldatzen zara?

Ez dut gehiegizko problemarik izan hizkuntzarekin. Nahiz eta hasieran gutxi ulertu, batez ere barnealdeko herrietan, jendea oso jatorra da eta gatzelerara aldatzen du eskatu behar izan gabe. Beharbada, euskaldunok bi hizkuntzetan hitz egiteagatik hobeto ulertzen dugu hizkuntza propioa mantendu nahi izatea. Urte eta erdi ondoren baditut la-

gunak katalanez bakarrik hitz egiten didatenak.

Oraín arte, zer gustatu zaizu gehien?

Bartzelonako aireportuko konexioak, denborarekin hartuta hegaldi merkeak aurki daitezkeelako atzerriko hainbat lekutara. Gainera, Bartzelona hiri hain handia izanik, aste-buru antolatzen da ekitaldiren bat edo planen bat. Aspertu ez naiz aspertzen. Baina gehien gustatzen zaidana da lagunekin teiatuan bazkariak egitea.

Horrenbeste denbora han egonda jadanik ohituta egongo zara, baina, ezerean falta sumatzen duzu?

Bai. Aire garbia eta kolore berdea... Kutsadura eguneroko nabaritzeak nazkatzen nau. Horregatik, ahal dudan bakoitzean Bartzelonatik irte ten saiatzen naiz.

Bueltatzeko asmorik duzu edo Bartzelonan finkatuta zaude jada?

Oraingoz hemen geratzeko asmoa daukat. Baina epe erdira edo luzera bueltatu nahiko nuke Bilbora.

Dena ikusteke dago.

Testua
Nuria Arroyo

PAUSO HANDIAGOAK EMATEKO PREST

Testua: Lur Mallea - Argazkiak: Gure Esku Dago

Lau urte eman dituzte Gure Esku Dago dinamikako lantaldeek erabakitzeko eskubidearen inguruko tabua apurtzen eta aurreiritziak gainditzen. Herritarren pentsaeran eta aktibazioan gertatu diren aldaketen eragile sentitzeraino. Deustualdeko lau kideekin elkartu gara balorazioa egiteko eta erronkak konpartitzeko.

Ekainaren 10eko arratsaldean ekitaldia hasi aurreko uneak urduri eman zituen Antonek Euskadi plazatik Eliptika plazara arteko gu-nea jendez beteta ez zegoelako. Gure Esku Dagok erabakitzeko eskubidearen aldeko herritarrak batuz galdera ikur erraldoi bat osatzea zuen xede. Hamar minuturen faltan Antonek “Elkano kalea ezingo genuela bete” pentsatzen zuen. Erronka “handiegia” zela. “Hutsuneak” ikusten zituen. Baina bete ziren. Izan ere, jendea –autobus asko– berandu samar gerturatu zen 17:30etako hitzordura, eta Eliptika eta Euskadi plazan pilatu zen, Elkano kalean hutsuneak nabarmenduz. Mikrofonoetatik emandako oharrei esker bete zen Elkano. Hortik aurrera “gozatu” egin zuten Ibarrekolanda, San Inazio, Elorrieta, Deustu, Erribera eta Arangoitiko

Gure Esku Dagoko Anton, Jon, Alex eta Ne-reak.

Lehenengotan 25.000 pertsona batzea es-pero bazuten ere, azkenean gutxiago izan ziren, 10.000-15.000 inguru. Zenbakietatik haratago, giroa “oso polita eta alaia” izan zen. Erabakitzeko prest leloa zuen ekimenean jendea “parte hartzeko guztiz prest” agertu zen, megafoniatik emandako aginduak zintzo betez: “Alde batera egiteko, makurtzeko, altxatzeko, globoa astintzeko...”. Batez ere, ume eta gazte askoren parte-hartzea azpi-marratu dute lantaldeko kideek. “Beti gal-detzen dugu gazteak non dauden, bada, hor zeuden gazteak”, dio Jonek. Oro har Gure Esku Dagoko lantaldeetan jende gaztea falta dutelako nabarmentzen du aparteko gisa.

Deustualdean eta Bilbon gertatzen da hori. “Ez hainbeste” beste eremu batzutan. Ne-rearen esanetan, erabakitze eskubidearen jira-biran herritarrek aktibatze lanak “oso motela da”, eta “agian, gazteentzat ez da erraza horrela aritzea. Eurek ekintza eta erantzuna behar dutelako, zehaztasuna eta bizkortasuna”. Gainera, “ulertu behar da jende gazteak bere lana daukala, ikasketak, seme-alabak... borroka propioak. Eta lantaldeetan ez badaude ere, ekimen zehatzetan parte hartzeko prest egon badaude, eta azken unean beti agertu ohi dira gazteak”. Esaterako, deustuarrak, herrian Gazte Eguna ospatzen ari baziren ere, 17:30ean Bilbo erdigunera hurreratu ziren.

Tabua apurtzen

2014tik burutu duten lanean, besteak beste, “erabakitze eskubidearen tabua” neurri batean apurtzea lortu dute, “ezberdinen arteko kohesioaren” mesedetan. Nereak argiro dio, “duela hiruzpalau urte pertsona batengana jo eta erabakitze eskubidearen alde lanean ari ginela esanez gero zuzenean etiketa politikoa jartzen zizuten, eta zure ingurutik kanpoko inork ez zuen zurekin bat egiten, Deustualdean behintzat”. Tabu hori badoa “pixkanaka” apurtzen. Oraindik kostatzen da “betiko etiketa eta aurreiritziek egon badaudelako”, baina orain “askoz lasaia eta garbiago ari gara”. Jonen iritziz, “gutxienez entzun egiten da, eta jendeak badaki zer den Gure Esku Dago eta erabakitze eskubidea”.

Ibarrekolandan, San Inazio eta Elorrietan batez ere ezker abertzaleko jendea aritu da lanean EAJko eta EAKo kide batzuekin batera. Ezin izan dute Podemos-Ahal Duguko eta PSEko jendea erakarri, “nahiz saiatu garen”, dio Antonek. “Eurak ez dira gehiegi hurbildu eta agian guk ez dugu jakin ondo hurbiltzen”. Kontuak kontu, mugekin “berehala” egin dute topo. Auzotar batzuk izan ziren “ni ados nago, baina nire alderdia ez” erantzun zietenak. Azaldu zieten ez zutela pausorik emango “goitik agindua etorri ezean”. Zaila egin zaie erakunde edo taldekako antolaketa sistema gainditzea. Gure Eskuko dinamikak ez du bilatzen taldeen atxikimendurik, norbanakoena baizik, eta hala ere sarritan aurkitu dute “herri hone-

tako antolaketa finko eta gogorra”. Aitortzen dute taldeetara jo dutela, esaterako, auzotako kolektibo garrantzitsuetara, eta horrelakoetan informazioa ematerakoan, batzuk eta besteek “konfundituta” bukatu dutela.

“Hori politika da, eta gu ez gara politikan sartzen”, erantzuna behin baino gehiagotan jaso dute. Batik bat taldeak eta erakundeak ekitaldietan parte hartzeko inplikatu nahi izan dituztenean. Erantzunak, Nerearen ustez, adierazten du “gizartea ez dagoela prest horrelako gauza baterako”. Izan ere, “jakintzat eman dugu talde batean egotearen ondorioz ezin dugula beste talde batean dagoenaren ideia batzuk edota dinamika batzuk konpartitu, eta horregatik talde biak ez direla bateragarriak inondik inora. ‘Ez dugu politikarik nahi hemen, ez dugu arazorik nahi hemen’ diotenean, ez dira aurrepausoak ematera ausartzen. Eta hori askotan gertatu zaigu”.

Une garrantzitsuak

Gure Esku Dagoren lau urteko ibilbidean herritarrei oroimenean txertatuta geratu zaie 2014an Durango eta Iruñea lotu zituen giza katea. Kate horretara heltzeko aurretiaz egin ziren batzar, agerraldi eta azalpenak are garrantzitsuagoak dira Alexen aburuz. Lehenengo urte hartako lana, alegia. “Lehen kolpean, hesi asko apurtu zirelako eta zubi asko eraiki zirelako”, eta horrek bere hitzetan “meritua du”.

Antonen arabera, bigarren urteko ehuntze eta joste-lana oso baliagarria izan zen Ibarrekolandan, San Inazio eta Elorrietan auzotarrak aktibatze. Celestino Maria del Arenal eta Levante plazan antolatu zituzten ekintzetan 100 lagun baino gehiago batzea lortu zuten. Espazio publikoa erabiliz asko izan ziren hurbildu zitzaizkien auzotarrak oihalen eta koloreen “sinbolismo handiak” erakarrita. “Jendea berotu zen eta lanean ibili zen”, gogoan du Antonek. “Estadioak betetzea lortu ez genuen arren”. Ez zuten asmatu apustuarekin. Erronka “handiegia” zela aitortzen dute denek.

Izan ere, lehen urtetik bigarren urtera, publiko kopuruari dagokionez, “argazkia ahu-lagoa” bada ere kanpotik begiratuta, Gure

“Gutxienez entzun egiten da, eta jendeak badaki zer den Gure Esku Dago eta erabakitze eskubidea”

Esku Dagoren barruko lana herritarrekin “mamitsuagoa” izan da, eta harremanak “sakonagoak”. Nerearen iritzi, “giza katea jai egun gisa hartu zuten askok benetako konpromisoa kontutan hartu gabe. Ez ziren jabetu ondorengo lana zein zen, nora gindoazen, zein asmo genuen”. Oihalekin, aldiz, jendeari eskatu zioten beste lagun batzuk lotzeko, eta eskatutako konpromiso maila igo zen unean erabakitze eskubidearen aldeko dinamikak “jaitsiera puntua” izan zuen 2015ean, “atzeko lanean” ari zirela, “harremanak errotzen”. Une zailenetako bat izan zen. Moteleneakoa. Norbanakoen konpromisoak biltzeko fasea. Babesaren zabaltzea “esponentzialki hazi ez bazen ere”, zenbakietatik haratago, “harremanak sendotzeko helburua” bete zuten.

Irakurketa

Galdeketa egin dituzten herrietan izan diren parte-hartze kopuruak ere eragin ditu eztabaida ugari. Baita Gure Esku Dagoren baitan ere. “Batzuentzat parte-hartzea txikia da %54koa ere”, Alexen esanetan. Irakurketa ezkorren lekuan baikorra egitearen aldekoa da bera, “autozigortzera” egiten dugulako. “Harriak botatzen dizkiogu gure teilatuari”. Irakurketa biak egitea garrantzitsua da, baina batik bat kontsultak egin diren tokian tokiko baldintzak ezagutzen dituzten herritarren balorazioa eta probintzia mailako batzordearena kontutan hartzea. Kanpotik egindako irakurketa pertsonalen gainetik, barrutik egindakoa eta orokorra hobesten dute: “Gure iritzi pertsonala ematen bukatzen dugu, eta ez da komenigarria kalean islatzen dena irakurketa ezkorra delako”.

“Badirudi gutxi garela”, dio Jonek zenbaki buruz, “baina katalanek zioten eurak hasi zirenean duela 10 urte gu baino askoz gutxiago zirela. Apurka-apurka egin dute aurrera, kontua da une batean beste faktore batzuk puztu zutela *procés*-a, eta kristoren olatua etorri zitzailela”. Bartzelonan, adibidez, parte-hartzea ez zen %3ra heldu. “Zenbakiak hotzak eta maneagarriak dira. Guk denbora gutxiago darama-

gu lanean, eta lau urte hauetan lortu dugu eragitea”.

Antonek ez du arazorik galdeketa partehartze handiagoez espero zuela esateko. “Askoz gehiago” espero zuen, eta datuak ikusita “errealitate gordinarekin” tope egin du. “Galdeketa antolatze gaitasuna badaukagula erakutsi dugu, baina ez gara gai izan neurri berean jendea botoa ematera eramateko”. Horregatik du pena.

Nereak ez du komunikabideetan entzun edo irakuri Gure Esku Dagoko zuzendaritzak edota herrialde bakoitzeko asanbladetan egin den irakurketa. Aipatzen duenez, “ez da hedabideetara irten hedabideek bestelako interesak dituztelako”.

Zein da irakurketa hori? “Inolako bitarteko gabe, inolako laguntza ofizialik gabe, herritar taldeek beren udalerrietan, beren borondatez batuta, urratsak eman dituztela legezkoak diren galdeketa herritarrak antolatze. Ez dena makala”. Inolaz ere. Horretarako beharrezko sinadurak lortu dituzte, propaganda egin dute, sare informatiboa sortu dute datu basea kontrolatzeko... “Etxea osorik muntatu dugu. Kartoizko hautetsontziak ere egin ditugu”.

Boluntarioek “leher eginda bukatu dute” galdeketa burutu diren herri askotan. Azken hilebetetan lantaldeetako kideek “ez dute beste ezer izan buruan”. Bilbon ere, “arratsalde bateko ‘tontokeria’ egiteko denbora piloa” eman dute prestaketan. Horregatik da hain garrantzitsua jendearen babesa, ez soilik lanak banatzeko, baita “prozesuan urratsak emateko eta prozesuari zilagitasuna emateko ere”.

Ibarrekonladan, San Inazio eta Elorrietan pozik daude 2014an 15 kidearekin sortu zen auzotarren taldeari “eustea” lortu baitute. Deustun, berriz, hasieran hurbildu ziren herritarrei gehiago kostatu zaie jarraitzea. “Laguntzeko prest dago jendea”, Alexen hitzetan, “baina ezin du bileretara etorri. Dena den, erraz nekatzen da jendea. Erraz nekatzen gara denok”.

Bada aurrerapenik ere. Bilbon zazpi-zortzi auzotan dauden Gure Esku Dagoko lantaldeak, “oso desberdinak”, ikasturte honetan koordinatu dira modu sistematikoan. Une honetan Euska Herrian dagoen egitura herritar handienetakoa da Gure Esku Dago. Hedatuenetakoa. Hainbeste herritan dago taldetxoa martxan. Oso zabaldua egon arren, ez du “egitura indartsurik”. Horregatik “inprobisatzen ibili behar dugu”. 2018-19ko barne-orria etengabe berregiten ari dira.

Zailtasunengatik galdetuta, “eguneroko lana” aipatzen du Antonek eta “gehiengoaren pasibotasuna” Nereak. Biak osagarriak dira. Eguneroko informazio eta aktibazio-lanean sumatu duten herritar askoren pasibotasuna dute aurkari nagusi: “Erabakitzeako eskubidearen aurka dagoela dioen pertsona batekin arrazoiak emanez eztabaida izan dezakegu, baina berdin dion pertsona bat aktibatzea da zailena, bost axola dio; eta hori da pertsona askoren kasua”.

Herritarron ituna

Erabakitzeako eskubidearen inguruan lau urteko ibilbidean jasotako ideia, proposamen eta ekarpenak biltzen dituen txostena, *Herritarron ituna* izenekoa, aurkeztu zuen Bilbon ekainaren 10ean Gure Esku Dagok. Aurrera begirako “lan tresna”. Itunaren bidez erakundeekin, alderdiekin... oro har “talde finkatuekin lan egin ahal izatea” du helburutzat. Orain arteko zailtasunak gainditzeko. “Talde batzuk busti behar dute bai edo bai hiritarrak aktibatzea nahi badugu”. Eta itunak lan hori egiteko balio izatea espero du Nereak.

Talde guztietara heltzeko, taldekideei ituna aurkezteko eta taldekideekin eztabaidatzeko “gai bagara” dio Antonek, “baina ez dakit indar nahikoa izango dugun. Ahalegin izugarria egin beharko dugu”. Hurrengo pausoak oso zailtzat ditu. “Baina atzerantz ez goaz”. “Pauso txikiekin”, orain arte bezala egingo dute aurrera. Egia da, “nahiko genukeena baino astiroago” egin dutela aurrera, baina Alexen arabera, azken bost urtetan “nabarmen gehiago” egiten da berba erabakitzeako eskubidearen kontura. “Noraino bai noraino ez, zelan bai zelan ez. Hori lehen ez zen horrela”. Gure Esku dagoko lantaldeak “bagara horren eragile”, eta “horretan jarraitu behar dugu”.

Abiadura bizkortzeko “herritarrak ahalduntzea” funtsezkotzat jotzen du Alexek. Gizartea “boteretu” ezean erakunde eta alderdiak ez direla mugituko pentsatzen du. Boteretzearan “mugaraziko ditugu talde estankoak, nor berera begira dauden taldeak”. Zorionez, Jonen iritziz, ahalduntzea martxan dago. “Jendeak lotsa apur bat galdu du. Herritarrak berotu dira, eta hurrengo ekimenetara gehiago hurbilduko dira propaganda ondo egiten badugu eta komunikabideek zertxobait laguntzen badigute”.

Hurrengo erronkarako prest daude hortaz. Klean egoteko eta bulego batera eta bestera joateko “irribartsu, zoriontsu eta proposamenekin”. Orain arte bezala. Hori da Gure Esku Dagoren “gakoa” ahalik eta jende gehien biltzeko “herri bezala dugun eskubidearen alde”.

**“Gizartea
boteretu ezean
erakunde eta
alderdiak ez
dira mugituko”**

www.renault.es / 902 333 500

RENAULT BILBO BERRI

**IBILGAILU BERRI ETA BIGARREN ESKUKOEN SALMENTA
MANTENTZE ZERBITZU AZKARRA • MEKANIKA • KARROZERIA**

BILBO BERRI JON ARROSPIDE, 20. TEL. 94 448 39 00. DEUSTU. www.bilboberri.com

RENAULT partner of **EIF**

MUSIKA EGUNA SAN INAZIO ESKOLAN

San Inazio eskolan, 2017ko maiatzaren 25ean, kultur-ekintzen osagai bezala, Gure Musika eguna sortu genuen. Berau ospatzeko, eskola osoak parte hartu zuen, batzuk entzule bezala, beste batzuk musikari bezala.

Testua eta argazkiak
San Inazio eskola

Gure Musika eguna egiteko aipatutako data hori aukeratu genuen, eskolako kultura-astean hainbat ekintza zeudenez gero, musikako ekitaldiak egiteko denboraz urri genbiltzalako. Kultura-astea apirilak 3tik-7ra egin genuenez, musikariok denbora gehiago izan genuen (maiatzaren 25era arte) musika egunaren antolaketak egiteko, hala nola, entsaioak, hormairudiak...

Gure Musika egunerako partehartzaileak, batetik, Lehen Hezkuntzako maila guztietako ikasleak izan ziren, lehenetik seigarrenera. Bestetik, entzule gisa parte hartu zutenak zuzendaritzako ekipokoak, Lehen Hezkuntzako irakasleak eta Haur Hezkuntzako ikasleak eta hezitzaileak izan ziren. Maila bakoitzerako proiektu txiki bat eratu genuen eta ondoren azalduko dizuegu nola egin dugun.

Urtero lege, Bilboko Udalak eskaintzen duen kultura programazioan oinarrituz, guk ere musika kontzertuak edota emanaldiak eman nahi izan ditugu. Lehenik eta behin Udalak jarritako kultura agendan eskaintzen diren musika-jardueraz informatu eta zein musika mota jo genezakeen pentsatzeari eta adosteari ekin genion. "Bach", esan zuen ikasle batek, "Vivaldi", beste batek, "Pachelbel" bestetik, "Nik Titanic nahiko nuke" beste batek... eta horrela maila bakoitzak bere autoreak aukeratu eta

zer egingo genuen azaltzeari eta zehazteari ekin genion.

Beraz, honelako aukeraketa egin zuten: LH1koek Haydnen *Erlojuaren sinfoniaren* antzerki musikatua; LH 2koek Vivaldiren Urtaoren kontzertuetatik *Udaberria* zatia- ren ipuin musikala; LH 3koek Chaikovski- ren *Intxaur hauskailuaren* musikogramaz perkusio instrumentuekin kon-tzertua; LH 4koek Beethovenen *Alaitasunaren oda* abestuz eta perkusiozko instrumentuez; LH 5koek Pachelbelen *Canona* txirularekin; eta, LH 6koek James Horner-en *Titanic* abestia txirularekin.

Beti ere, maila bakoitzak aukeratutako autoren biografia landu genuen; horrela bizi izan ziren garaia, orduko gertakizunak eta ohiturak ere lantzeko aukera izan genuen.

Gauzak lantzeko eta gauzetaz ohartzeko ere balio izan zigun, historia, geografía, gizakion pentsakera ezberdinak, beraiek aukeratutako musika estilo klasikoan lan ezberdinak daudela, hala nola, operak, kontzertuak, sonatak, oberturak, sinfoniak etab.

Beraz, maila bakoitzeko proiektu txikiari erantzuteko alde batetik, autorearen biografia egin eta musika emanaldirako entseguak prestatu genituen. Horretan ekin genuen, lortu arte. Biografiekin horma-irudi bat sortu dugu eta eskolako horma zabal batean itsatsiko ditugu. Emanaldiak esan bezala, maiatzaren 25ean eman genituen eta urduritasuna nagusi denetarik egon zen. Baina lana gogotik egin zuten eta musika emanaldian antzeman zen, ederto baten egin zuten eta!

ARTEBI

MUSIKA, ARTE ESZENIKO ETA IKUS-ENTZUNEZKOEN
BILBOKO ESKOLA

**MUSIKA - DANTZA
ANTZERKIA - GIDOIA**

Jon Arrospide, 14 - 48014 Deustu-Bilbo tel: 94 475 85 33 faxa: 94 475 56 49
artebilbao@terra.es www.artebi.es

YVES ROCHER

FRANCE

Ercilla, 32 Indautxu 94 4703765
Luis Power, 7 Deustu 94 47639 48
H. de Amezaga, 27 Bilbo 94 4437303

DEUSTUKO TXISTULARI ITSUAK

*1891tik aurrera Deustuan Gor-
mutuen eskola zabaldu zuten. Gorrak
eta mutuak ez ezik, umeitsuak ere
hartu zituen. Horiei musika ikasteko
aukera eman zieten. Organo-jole,
txistulari eta, oro har, musikari
andana ateraz zen bertatik.*

Testua: Hektor Ortega

Bizkaiko Gor-mutuen eskola Deustura ekarri zuten 1891n. Hiru urte geroago ikastetxe berri eta dotoreko lehenengo harria jarri zuten, Basabe auzoan. Diruaren zati bat burges aberatsek jarri zuten, paternalismoa praktikatzearren, baina herrialdeko erakundeek, bereziki Aldundiak eta Bilboko Udalak, babes ekonomiko handia eman zuten. Ikastetxe berriak ateak berehala ireki zituen arren, lanek luze jo zuten, 1909an amaitu zituzten eta, Ricar-

do Bastida arkitekto ospetsuaren aginduetara. Bertan ume gor-mutuak edo itsuak hartu zituzten. Bizkaiko herri guztiek eduki zuten neska-mutilak ikastetxera bidaltzeko aukera, beti ere gastuen zati bat bere gain hartuz gero.

Ikastetxearen misioa zen ume haiek ahalik eta ondoen prestatzea bizimodua ateraz ahal izateko. Itsuen kasuan, arlo bi jorratzen zituzten nagusiki: “enseñanzas literarias” batetik eta profesionalak bestetik. Azken horiek ziren: abarkagintza (abarketak konpontzeko edo egiteko lantegia zegoen) eta musika. Jakina da itsuek musikarako dohain itzelak eduki ohi dituztela. Lege Zaharrean, asko eta asko ziren kalean musika tresnak joz (zarrabeteak, esate baterako) bizimodua ateratzen zutenak.

Musikari izateko piano, organo, gregoriar kantu, solfeo, armonia, konposizio, txistu eta atabal eskolak hartzeko aukera zeukaten. 1917an Mariano Ciriquian Gaiztarrok ikastetxeko zuzendari Salvador Fusterri elkarrizketa egin zion. Ikastetxeko buruak aitortu zuen ume itsuen gustuak musika aldera makurtzen zirela: “la denek musika nahiago dute, atal desberdinetatik: organo-joleak, piano-joleak, txistulariak eta batzuek eskolak ematen dituzte”.

Elkarrizketa hartan bertan, Fusterrek ikastetxetik igarotako musikari batzuen berri eman zuen: Gordexolako eta Areetako txistulariak, adibidez, edo pare bat organo-jole. Guk kasu gehiago aurkitu ditugu, adibidez, Victorio Luzarraga, 1909an Leioako organo-jole eta txistularia zena. Eta Aingeru Bergicesek bere tesian jaso zuenez, itsuak ziren, halaber, Pedro Abaitua Berrizko txistulari eta organo-jolea eta Anastasio Gondra, kargu bi horien ardura eduki zuena Forun.

Berguicesek berak Deustuko ikastetxetik ateratako beste musikari itsuen kasua aipatu zuen. Adibidez, 1899an, ikasleek San Mameseko kaperan eman zuten meza kantatua, “con armonium, flauta, violín, violoncello, contrabajo e instrumentos pastoriles, coro y

Neskatila itsua pianoa jotzen, 1911n. Argazkia: Goiti/Novedades aldizkaria

solos". Edo Formerio Laorden, Juan Torrano, Jose Alonso, Tomas Garmendia eta Perfecto Fernandezek osatu zuten Quinteto Bilbaino, kalean eta plazetako erromerietan jotzen zuen talde ospetsua.

Gor-mutuen dantza taldea

Musikariak prestatzeaz gain, Gor-mutuen Ikastetxeak txistulari taldea eduki zuen. 1908ko iraileko 23ko *El Nervión* egunkariak Bilbon egindako eskolen arteko jai baten berri eman zuen. Zezen-plazan egin zuten eta, kronikan jaso zutenez, sari-banaketa ostean "se verificó el aurreku infantil, número verdaderamente delicioso en el que alcanzaron un éxito colosal los chistularis y tamborileros del Colegio de Sordo-mudos y ciegos de Vizcaya".

Sor Maria de los Angeles eta Boni txistua jotzen
Argazkia: MAA/Txistulari aldizkaria

Novedades aldizkariak 1911ko urtarrilean plazaratu zuen Deustuko ikastetxearen gaineko erreportajea eta bertan ere txistulariak prestatzen zituztela jaso zuten.

Ezin izan dugu zehaztu noiz arte izan zen Gor-mutuen Ikastetxea musikarien harrobia. Baina gu harritzeko gaitasuna ez zuen horretan agortu. 1976an *Txistulari* aldizkarian agertutako erreportajeak Deustuko gor-mutuen dantza taldea ekarri zuen hizpide. Musika entzun barik be polito egiten zuten dantzan neska-mutil haiek, "ohiko talde askok ez daukaten maisutasunaz", artikulua sinatu zuen Mikel Aingeru Aztizko Zarraren iritziz. Taldeko zuzendari Juan Calvo nafarra aritu zen.

Eta are gehiago. Doinurik entzun beharrik ez izan arren, jakina, dantzaldiak txistulariekin egiten zituzten. Eta nork jotzen zuen txistua? Sor Maria de los Angeles mojak. Burgostarra zen lekaime hura jaiotzez, baina ikastetxean zerbitzatzen zuen eta beharrezana sortu zenean bera arduratu zuen txistuaz. Garai hartan Boni Fernandez handiarekin batera jo ohi zuen Deustuko ikastetxeko gor-mutuen dantzaldietan.

Kalderapeko
euskal kultur gunea

www.kalderapeko.com

txakur kalea, 1. 48005
bilbo • euskal herria
tfnoa: 94 416 40 99

EGUNDOKOA IZAN DA AURTENGO DEUSTUKO GAZTE EGUNA

Ekainaren 10ean Deustuko Gazte Eguna ospatu genuen; eguraldiak egun osoko egitarau oparoaz gozatzeko aukera emanik, sekulako giro bizia eta potentea sortzea lortu zuena.

Testua

Asier Robles
Jone Martin
Maialen Gago

Argazkiak

Garazi Calvo
Uxue Gutierrez
Beñat Lizaso

Deustuko eta inguruko gazte ezberdinak batzen dituen autogestioan oinarritutako espazio baten beharra sumatu genuen aspaldi, hori dela eta, martxoan Deustuko jaiak bukatuta, hirugarren Gazte Eguna prestatzeko ekin genion (lehenengoa aspaldi eta azkeneko biak jarraian izan di-relarik). Ilusioz jositako egun hau aurrera eramateko, Gazte Egunaren talde antolatzailleak Deustuko hainbat gazte eragile-ren babes eta laguntza izan du, egun hau Deustuko gazteen eta gazte eragileen indar erakustaldi bat izan behar zuela ulerturik, besteak beste, eragile horiek Deustuko Gazte Asanblada, Gazte Lokaleko gestio taldea, Deustuko Ernai, Pare Gazte Talde Feminista, Ozen Euskara Gazte Taldea, Zirikatzen, Txantxikuko begiraleak, Amnistiaren Aldeko eta Errepresioaren Aurkako Mugimendua, Asanblada X eta Deustuko kuadrillak izanik.

Eta azkenean Deustuko gazteok irrikaz espero genuen eguna heldu zen. Kaleetatik itsatsitako kartel mordoak argi uzten bazuen ere, goizeko 10:00etan hainbat gazte Deustuko kaleetatik ibili ginen batukada zaratatsuan, Gazte Eguna hastear zegoela lau haizetara aldarrikatuz. Ostean, aurretik genuen egun handiari aurre egiteko

indarrak batu nahian, elkarrekin gosaldutako norberak bere etxetik denontzako ekarritako jaki ezberdinekin. Hau nahikoa izango ez balitz, Lorelei Greenek eskainitako kontzertu akustikoak musikaz giro-tutako gosariatzeko aukera aparta eman zigun.

Denbora pasa ahala, gazte gehiago batzen hasi ginen Deustuko Done Petri plazaren inguruan. 12:00etan zumba hasi zen Ireneren eskutik. Batzuok eguzkipean dantz egiten genuen bitartean, beste batzuk lehen garagardoak edaten hasi ginen be-roa gaingitu nahian, izan ere, aurten Gazte Lokaleko eta Txori-dendako barraz aparte, plazan beste txosnatxo bat jarri dugu.

Jarraian, olinpiaden ordua iritsi zen eta 'pike sanoan' lagun taldeak elkarrekin lehiatzen hasi ziren, nahiz eta denboraz justu ibili ginen eta jolas bakarra egiteko aukera baino ez genuen izan. Goseak akabatzen geundela, 15:00etan bazkal-tzen hasi ginen. Euskal Herriko produktu ekologikoekin sukaldatzeko apustua egin dugu aurten, bazkaria behintzat; eta Arratiatik, Zeberiotik, Eatik, Gernikatik eta Muskizetik ekarritako produktuak izan dira, besteak beste. Entsalada, pasta, to-

mate, gazta eta kalabazinarekin eta jogurta marmeladarekin izan zen eguneko menua, sagardoa eta txakolinarekin lagunduta; eta bazkariaren bonoarekin batera, *Deustu amestu* leloa zuen biserrak eman genituen opari. 213 pertsona bildu ginen bazkarian, bai aurreko urteko kopurua, bai gure espektatibak nahikotxo gaindituz. Eta bazkaria eta gero, Deustuko zenbait eragileek ekimen ezberdinak egin genituen, norberak bere borrokak aldarrikatuz, formatu barregarri zein emotiboetan.

Guztion artean aulkiak eta mahaiaik garbitu eta batu ondoren, Iharra frontoia betetzen hasi zen, inork frontoniseko binakako txapelketako finala galdu nahi ez zuelarik. Lehia handiko ia ordubeteko partidaren ostean, Urko eta Iñaki garaitu ziren. Jarraian, elektrotxarangaren momentua heldu zen, Fritanga elektrotxarangarekin batera, Luzarra eta Ramon y Cajal kaleetako tabernetan zehar giro ikaragarria sortuz.

19:30ean kontzertuak hasi ziren Gazte Lokalean. Lehendabizi, Deustuko Zoroen Kluba taldea izan genuen oholza gainean bere lehenengo maketa aurkeztean, eta esan beharra dago arrakasta handia izan zutela. Gero, Bilboko Zarzaparrilla taldeak jo zuen, eta azkenik, Las Tuerkas emakumezkoen punk-rock musika taldea aritu zen. Bitartean, Gazte Lokalean sartzeko aukerarik izan ez genuenok, edota horrela nahiago zutenek Txoriko txosnan jarritako musikarekin dantzatzeari utzi ezinean ibili ziren. Hainbeste gerri mugimenduk sortutako gosea gainditzeko, afaltzeko bokatak ere eskaini genituen, ziztu bizian bukatu zirenak. Gaueko ordu bata aldera, amai-

tutzat eman genuen eguna, Deustun behintzat, izan ere, askok ondoko auzo zein herrietan parrandarekin jarraitzea erabaki genuen.

Deustuko gazte ezberdinak batzearekin batera, instituzioetatik kanpo sortzen diren ekimenak eta autogestioan oinarritutako beste aisialdi eredu bat aldarrikatzea helburu zuen egun honek egundoko arrakasta izan zuen; antolakuntzakook balorazio oso positiboa egin dugu Deustuko eta inguruko gazteengandik jasotako erantzunari dagokionez. Azken urteotako datari helduz, datorren urtean hurrengo gazte eguna prestatzeko ilusioa eta indarrak baditugu soberan. Bai noski, aurtengoari hobekuntzak eman nahian eta talde antolatzailea handitzeko esperoan, Deustuko gazte orori lanean hasteko zabalpena erabat luzatuz.

Gora Deustuko Gazte Eguna!
Gora Deustuko gazteria!
Gora Deustuko herria!

berbetan

ARITZ IPIÑA BIDAURRAZAGArekin

Historian doktorea, EHUn irakaslea eta 'La depuración y represión franquista de las empleadas y empleados del Ayuntamiento de Bilbao' liburuaren egilea

“Dena ondo antolatuta eta ikertuta zegoen

Batere fnantziazio gabe ikertu du Aritz Ipiñak (Deustu, 1984) betidanik jakin-min handia piztu dion gaia: Frankismoaren errepresioa eta garbiketa eremu hurbilean, Bilbon eta Bizkaian. Bere doktoretza-tesitik hiru argitalpen irtengo dira. Lehenak ikusi du jada argia.

Testua: Lur Mallea

Argazkiak: Iñigo Azkona

errepresio frankistatik inork ez ihes egiteko”

1936-1976 bitartean Bilboko Udaleko langileek pairatu zuten garbiketa eta errepresio frankista ikertu duzu. Non aurkitu duzu informazioa?

Biboko Udal Artxibategian garbiketa pasa zuten udal langileen artxiboak daude, hau da, diru zigorra jaso eta lanpostuari eutsi zioten langileena. Espediente horiek Udal-etxean mantendu dira. Kaleratu zituzten langileen espedienteak Foru Agiritegira bidali zituzten, eta Ferroleko artxibategi militarrean daude epaiketa sumarisimoa izan zutenena. Prozesu sumarisimoa ezarri zieten politikariei, militarrei, funtzionarioei eta herritar xumeei. Ikerketa burutzeko arazo handia izan da. ‘Non daude faltan dauden espedienteak’ galdetzen nion nire buruari. 2012an Boisetik itzuli nintzenean aurkitu nituen.

Zein izan da ikerketarako erabili duzun prozedura?

Aktak, espediente pertsonalak, espediente judizialak eta errekursoak aztertu ditugu. Ferrolen egon nintzen artxibategi militarrean pentsatuz aste bakarrean espediente guztiak arakatuko nituela. Baina ez. Horregatik eskatu nion laguntza Beatriz Collado nire lagun eta emazteai. Informazio asko aurkitu genuen, eta aurkitzeke dagoena. Esaterako, Bilbotik alde egin eta Santanderren harrapatu zituztenen espedienteak.

Zure ikerketari esker jakin dugu 1937an Bilboko Udalak gutxienez 1.914 langile zituela.

Badakigu ez zirela 1.914 baino gutxiago, pentsatzen dugu gehiago zirela. Gehienak funtzionarioak ziren. Horiez gain bazeuden estatus berezia zuten Udal Musika Bandako langileak –burua funtzionarioa zen –, eta aldi baterako langileak. Aldi baterako 50 langile identifikatu ditugu, baina gehiago izango ziren.

Frankismoaren garbiketa zenbatek jasan zuten?

Denek. Denak izan ziren ikertuak. Baita gerran hildako udal langileak ere, eskubide pasiboengatik. Ez da berdina naturalki hiltzea edota borrokan hiltzea. Borrokan hil izanez gero, ‘gorria’ edo abertzalea izategatik, familiak ez zituen jasotzen langileari zegozkion eskubide pasiboak, eta hortaz alarguna edota seme-alabak pentsio gabe uzten zituzten.

Nortzuk zigortu zituzten gogorren?

Bederatzi funtzionario erailak izan ziren epaiketa sumarisimo fartsen ondorioz, inolako legezko euskarririk gabe. Denak gizonak izan ziren, gehienak gazteak, oso konprometituak politikoki, errepublikazale sozialistak eta abertzaleak. Udaltzainak, suhiltzaileak eta mediku bat hil zituzten. Zergatik? Gazteak zirelako, armak mameiatzen bazekitelako eta oso konprometituak zirelako. Udaltzainak eskuindarragoak izango zirela pentsatzen nuen. Baina, ez. Gehienak ezkertiarak ziren, eta suhiltzaile gehienak berriz abertzaleak. Lau suhiltzaile epaiketa gabe erail zituzten. Ez dakigu zer gertatu zen beraiekin.

“Bederatzi funtzionario erailak izan ziren epaiketa sumarisimo fartsen ondorioz”

▷ ▷ SAKONEAN**“Politikoek ez dute ulertzen ikerketa bat burutzeko urteak behar direla”**

Zure doktoretza-tesian oinarrituta beste liburu bi argitaratuko dituzu.

IVAPek argitaratuko du laster Bizkaiko udale-tako langileen garbiketari buruzko lana. Getxo, Barakaldo, Sestao, Zeanuri... herri gehienetakoak. 700 orriko liburua da. Langileen zerrendez gain, herriz herriko garbiketaren bestelako datuak gaineratu ditugu. Bizkaiko Foru Aldundiko langileek jasandako garbiketa eta errepresioari buruzko lana ez du Foru Aldundiak argitaratuko, ez dakigu zergatik, Pamiela argitaletxeak egingo du uda ostean.

Lan guzti hauek inolako finantziazio gabe egin dituzu?

Bai, finantziazio gabe egin dut lan osoa. Lanean jardun naiz goizetan eta arratsaldetan eta asteburutan ikertzen. Lagunen laguntza ere izan dut.

Zergatik ez dute finantziazorik zurea bezalako lanek?

Gizarte zientziek oro har oso finantziazio gutxi jasotzen dute. Politikoek ez dute ulertzen ikerketa bat burutzeko urteak behar direla. Biktimen zerrendak egiteko sei hilabeterekin nahikoa da, baina ikerketako hurrengo pausoa emateko urteak behar dira, horrek esan nahi du dirua behar dela garraiorako, materialerako... Gehienez, lau urteko epean baino ez dute pentsatzen. Ez dute sentiberatasunik eta ez dute lan hau eza-gutzen. Asko mugitu behar duzu bi paragrafo idazteko. Ez da erraza.

Larrinagan espetxeratuak izan zirela jakitea lortu dugu, baina tiroz hil zituztela ere, baina ez dakigu kartzelan bertan edo Derioko kanposantuan.

Harrigarria iruditu zaizu suhiltzaileen artean eginiko garbiketa. Zergatik?

Gainerako funtzionarioak salatu zituzte-nean, agirietan izen eta abizen agertzen dira. ‘Urliak berendia salatu du’, adibidez. Suhiltzaileen kasuan, konfidantza osoko txostenak dira, sinadura eta data gabeak, salaketarako balio dutenak. Horrek esan nahi du udaletxe barruko norbaitek salatu zituela, lankideren batek. Uste dugu salatzaillea espetxera joan zela, eta bere lankideak ikustean, salatu zituela. Ez dugu frogarik teoria hori ziurtatzeko. Baina garbiketarako erabili zen mekanika ulertuta, ondorio horretara heldu gara.

Zein mekanika da hori?

Oso mekanika erraza. Uztailaren 19an tropa frankistak hirian sartzean jausi zen Bilbo, 21ean Jose Maria de Areilza izendatu zuten alkate, eta berak Julio Serrano de la Mata bere lagun mina Udaleko ofizial nagusia. Biek militatu zuten Renovacion Española, Areilzak presidente moduan eta Serrano de la Mata presidenteorde. Kargua hartu zuten egun berean funtzionario guztiak kaleratu zituzten. Bi eguneko epea eman zieten itzultzea eskatzeko. Horrela langileen %25a garbitu zuten, automatikoki. Bizkor. ‘Hemen ez bazaude errepublikazaleekin joan zarelako da, beraz etsaia zara eta mugimendu nazionalaren aurkaria’. Gainera, lanpostua uztea ere leporatu zieten. Prozedura guzti hori pentsatuta zekarten, eta 1937an gerraren ondorioz bitartekorik gabe ezarri zuten.

Areilza eta Serrano de la Mata izan ziren Udaleko garbiketaren buruak?

Bai. Bigarren pauso gisa Udalak galdetegia banatu zien itzultzea eskatu zuten langileei. Galdetegia bete beharra zuten langileek, eta horri esker langileen datu pertsonal asko eskuratu ditugu. Esaterako, lanpostua, antzinatasuna, talde politikoa, fedea, ekitaldi publikoak, eskainitako zer-

bitzuak... galdetegiak irakurtzerakoan ikusi genuen batzuk onartzen zutela EAJ edota PSOEko kide zirela. Zergatik ez zuten gezurrik esan? Konfiantzazko udal langile eskuindarrei deitzen zietelako txostenak eskatzeko eta datuak ziurtatzeko. Sail bereko langileen artean batzuen eta besteen politika joera jakina zen. Ezin zuten gezurrik esan hortaz. Horregatik 'EAJkoa naiz eta katolikoa naiz' ipintzen zuten edota 'sozialista eta espainola'. Baina berdin zen, ez baitzuen ezertarako balio. Eskubidea izan arren euren aurkako karguak erreklamatzeko alperrik zen, ekintza frogatua zelako konfiantzazko langileen esana. Dena ondo antolatuta eta ikertuta zegoen inork ez ihes egiteko.

Erbestea asko aipatzen duzu. Zergatik?

Gerra Zibila Euskal Herrian aipatu eta erbesteari erreferentzia ez egitea okerra da. Badakigu Euskal Herrian Andaluzian baino erailketa gutxiago egon zirela, bai, baina hemen 100.000 pertsonak baino gehiagok alde egin zuten erbestera.

Frankismoaren errepresioa jasan zuten udal langileen zenbait senideekin egoteko aukera izan duzu. Zer diote?

Etxean ez zuten ezer kontatzen. Senide gehienek horixe esan didate. 'Franco kastroia' eta horrelakoak ez zituzten esaten seme-alabek horrelakorik ez zezaten eskolan zabaldu. Zigor multifuntzionala zen hortaz, denari eta denei eragiten zielako.

Zaila izan da senideekin harremanetan jartzea?

Askok kostatu zait senideengana iristea espedienteetan ez baita agertzen etxekoekin kontakturik. Artxibategiko egungo langile

batek bere amamaren berri eta beste kontaktu batzuk eman zizkidan. Beti zeharka ibili naiz. Horregatik Udaletxean liburua aurkeztu zenean nire e-posta eman nuen, senideek idatz ziezadaten. Harrezkero bost mezua jaso ditut.

Zerk sortu dizu ilusio gehien?

Senideen aurpegiak. Askok ez zekitelako familiak jasandakoa. Eskerrak eman dizkirate lan hau egitegatik. Hori izan da aberatsena, euren poztasuna sentitzea. Zauri bat sendatzea da, erreparazio morala. Tesia egiten ari nintzela nire buruari galdetzen nion lan honek ezertarako balioko zuen. Eta bai, balio izan du.

Garbiketa eta errepresio frankista jasan zuten udal langileen argazkia eskatu diezu senideei. Zergatik?

Biktimen zerrendetan agertzen diren pertsona horiei duintasuna aitortzeko modua da. Horregatik izenei argazkia lotu nahian ari naiz. Izen bat zerbait hotza delako. Ez du ezer adierazten, senideei salbu. Argazkiak aldiz indar handia du, aurpegia, gizatasuna eranstzen du. 30 bat argazki baino ez dauzkagu, langileen %86aren argazkia falta dugu. Beste edozein informazio pertsonal ere baliagarria zaigu zerrendak osatu ahal izateko.

Liburua deserosoa izan daiteke?

Batzuentzat bai. Salaketa asko egon ziren. Izan ere, gerra garaian denek ez zuten berdin jokatu. Liburuak ez du inoren jokabidea epaitzen, baina badaude lan-kideak salatu eta Udalean bertan karrera egin zutenak, politikan sartu ziren beste batzuk... seme-alabadunak, ezer jakin nahi ez dutenak.

“Zigor multifuntzionala zen, denari eta denei eragiten zielako”

**Deustuko
Ramon y Cajal kalean
girorik onena!**

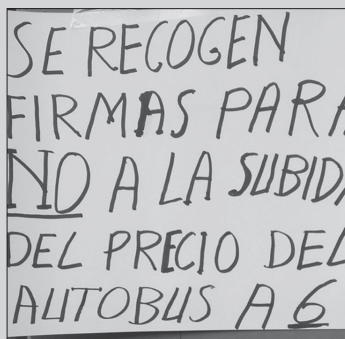
Italian, Grezian eta Bulgarian bidaian

Ekainaren hasiera aukeratu genuen bidaiatzeko Berbaizu elkartearen. Guztira, hiru bidaia izan ziren; Italiara, Greziara eta Bulgariara. Lehen bidaia Laura Freijo eta Bego Altunaren eskutik Italiara egin genuen. Laura Erroman egon da eta Bego Trenton eta Italia herri poliedrikoa dela erakutsi ziguten. Esaterako, trentoarrak zibilizatu ospea dute Austrian, italiarrek duten famaren kontrara. Handik lau egunera, Amaia Mintegiren berbaldia entzun genuen. Deustuarra bitan egon da Grezian: Greziarako karabanaren, errefuxiatuen egoera salatzeke, eta Chios uhartearen, errefuxiatuei janaria emateko. Kontatu zigunez, egoera gordinean daudela esatea ez da nahikoa errefuxiatuen egoera deskribatzeko. Azken bidaia Bulgariara egin genuen Iñigo Callejaren eskutik, Bulgariako ezkontza entzutetsuez, joaldun itxurako dantzarienez edota txakur kuadrillez berba egin ziguna.

1.500 sinadura A6 autobusaren prezio igoeraren aurka

Arangoiti auzoari garraio zerbitzua ematen dion A6 autobus linearen erabiltzaileek “arazoizko prezioa” ordaintzen dute 2009tik. 0,32 euro bidaiako. Auzoan komunikazioa “arazo historikoa” izan da, eta “borroka” askoren ostean lortu zuten arangoititarrek autobus bidaian beharpena izatea. 2018rako Udalak A6 linearen prezioa igo nahi du eta gainerako lineen prezioekin parekatu. Arrazoi gisa aipatu dute Udaleko iturriek Deusto Barri igogailuak ematen duen zerbitzua. Bihotzaren auzo elkarateak erantzun dio Deusto Barri “ez dela inolaz ere behar genuen igogailua”. Elkarateak sinadura bilketa hasi zuen “auzoaren beharrak asetzeko garraio publikoa” eskatzeko, eta aste bakarrean 1.500 sinadura bildu ditu.

tartean

Tigreak konponketa behar du

Joaquín Lucarini eskulturgilaren Deustuko Tigrea hormigoizko obraren egiturak fisurak dituela ziurtatu du txosten tekniko batek. Arazoak ekiditeko eraberritzeko gomendatzen diete teknikariek eraikineko ugazabei. Eraikin pribatu baten kokatuta dagoen eskultura izanik, etxebizitzaren jabeek (Botikazarrean atari bat eta lau Rafaela Ibarra kalean) dagokie zaharberritze-lanak ordaintzea. XIX. mende erdialdean (1943) paratu zuen Lucarini artista ezagunak Correas enpresaren teitatu Deustuko ikur den bederatziko metro luze dituen tigreen irudia. Eraikina Pedro Ispizua arkitektoak diseinatu zuen Correas uhal enpresaren lantegia, bulegoa eta erakusketa leku izateko. Eraikina sakonki birmoldatu ostean, egun luxuzko etxebizitzak daude bertan. (Argazkia: Juan Lazkano)

Larunbatetako giroa indartzeko: etxeko bermoutha, txibierroak eta Djak

Ostalariek berriro beharra daukate. Horretaz ondotox jabetu dira San Inazio Kabia elkartearen. Betiko bezeroei eusteko eta berriak erakartzeko Bermouth Sesioak antolatu dituzte ekaineko eta uztailako larunbatetan. San Inazio auzoko “poteo gunetik kanpo” kokatuta dago Kabia elkaratea, Orixe kaleko 48. zenbakian. Asteburutan, gainera, giroa ere gehiago apaltzen da. Zer esanik ez,

uda garaian. Egoera horri buelta eman nahian, “larunbatetako giroa indartzeko” xedez, Bermouth Sesioak antolatzeari ekin diote Kabian. Zumai eta Nerea tabernariek etxeko bermouth gozoak eskaintzen dituzte, “sekretupean” gordetako errezetarekin prestatuak. Baita ortuko eta itsasoko txibierroak eta artisau garagardoak ere. Eta hori gutxi balitz, Djak ere izango dira.

Urtea: 1956

Txema Luzuriaga

Industriaren ikuspegia

Deustuibarran eta Zorrotzaurren zegoen industria-
ren ikuspegia duzu haxe, Deustuko Kanalaren
ondoan, 1956an. Suma daiteke San Inazioaren

bigarren eraikitze fasea eta goian, erdialdean, La-
rrako dorrea. Baita, goian, eskuinaldean Banderas
zinema ere. FOATEk utzitako argazkia.

Segi Deustualdean euskara sustatuz. Eskerrik asko denoi!

**~IZEKI~
TABERNA**
BETI ZIZEKAN SUA
argi bat izeki zen zeruan
su horidun sugarra ostopo
itzalsuen atzean
Ramon & Kaja 26
DEUSTU

ATXURI TABERNA

Luzarra 1
Deustu

946 75 40 17

Nailan
Parquetak - Barnizak

Morgan kalea z/g
48014 Deustu - Bilbo

tfno: 94 475 67 84
nailanparquet@euskalnet.net

Optica
Aranda

Agirre Lehendakaria, 147 Tfnoa:
SAN INAZIO 94 475 11 24

www.bilbohiria.com
BI-96.0-FM
Bilbo Hiria irratia
berriak * musika
elkarriketak

BREST

kafetegia

Blas de Otero, 5

Tfnoa: 94 447 95 43

Alonso Pertsianak
Plaza Celestino M^a del Arenal, 12
48015 Deustu-Bilbao
Tel.: 94 600 14 24
alonsoper@euskalnet.net

Urrunago zertarako?
Deustuko Liburudenda
San Pedro Plaza 4

KABLA
AUTUMN
elkargunea
INTERNET, MUSIKA,
ESKUPILOTA ESKOLA, WI-FI,
KULTUR ERINTZAN,
TREKETAK ASTIALDI TALDEA...
ETA OSTIRALERO HANBUKARRAK
SANTITASUN ETA PASTA FRUTAK
eta nira eskaldunak!

1924tik Deustun
Florería
La Flor
Julio Urquijo 3 - Deustu
94 475 18 29
Mantak, edredoiak, ezkontza eta jaunartze
jantziak... garbitzen ditugu

artez
euskara zerbitzua
Probatu
herrizki.eus
ANDROID APP
Google play
App Store

Ramon y Cajal, 8 behea
48014 Deustu
tel. 94 475 22 33
matxintxu@aeke.net
Matxintxu
aek ■ euskaltegia
Matrikula zaitetz! **aek**

Iragar zaitetz
Prest!
-en
tel. 94 447 10 42
bilboakoaldizkariak@gmail.com

RONDOKO
HORTZ KLINIKA
Iratxe Jimenez Bobadilla
ODONTOLOGO ELKARGOKIDEA ZKIA: 855

Bitxidenda
Sabin
Erlojudenda
Rafaela de Ibarra, 6
Tfnoa 94 475 63 16

PERSIANAS
KM
CERRAMIENTOS
Deitu eta Ikusi!!
PERTSIANAK ETA ITXIDURAK
Araneke, 28 - 48014 Bilbao
TEL. 94.447.70.32
E-MAIL: persianaskm@persianaskm.com
www.persianaskm.com

Oktoberfest
Etxeko berezitasunak:
txerri-ukondoa eta saltxitxak
Urtebetetze askariak
ematen ditugu
Santxo Azpeitia, 3 - 94 447 22 83

Odontologia orokorra eta prebentiboa
Ume eta helduak
Tratamendu estetikoak eta garbiketa
Peridotntzia eta protesi kengarriak
Ortodontzia
PADI
OSAKIDETZA
Errondoko z/g, SAN INAZIO
94 475 5932
E.P.S. 425/97

Bilboko eta Deustuko auzoen arteko desorekari zer deritzozu ?

**Mela
Bousher (Iran)**

San Frantzisko auzoan, adibidez, begi-bistakoa da pobrezia, zikinkeria...beste hirigintza mota bat. Hiri guztietan daude auzoen arteko desberdintasunak.

**Adrien
Pledeliac (Frantzia)**

Europako eta mundu mailako hiri handi guztietan arazo bera dago. Badira auzo aberatsak eta txi-roak.

**Eneko
Areatza**

Bilbon beti egon da desoreka eta desberdintasuna. Esfortzu, protesta eta laguntzekin ere ez da lortu desberdintasunak ezabatzea.

**Julen
Deustu**

Bai, desoreka nabaria da, baina geldiro-geldiro auzo txi-roenek aurrera egin dute.

**Ane
Bilbo**

Gehien garatu diren auzoak turismoari begira bizi direnak dira, eta itxura hobea dute. Beste aldean daude Zorrotza, Irala... Deustu bi muturren tartean dago.

**Oihane
Fruiz**

Auzoen arteko desberdintasuna egon badago. Turismoak indarra daukan auzoetara diru gehiago bideratu dute eta beste auzo batzutara ez hainbeste.

harkua bete berba

>> HEZKUNTZA

GOMETXA, JOLASTEN IKASI

Hezkuntza tradizionalaren inguruan hausnartu ondoren, umeei artearen bitartez ikasteko metodo alternatibo bat behar zutela ulertu zuten Janire eta Ane Soldevilla ahizpek, eta horren ondorio da Gometxa proiektua.

Testua: Nuria Arroyo - **Argazkiak:** Janire eta Ane Soldevilla

Bata Haur Hezkuntzako irakaslea. Bestea Artea eta Diseinuaren eremukoa. Ane eta Janire deustuar gazteak, bi esparru horietatik abiatuta, zenbait umeren irudimenaren munduak elkartu eta unibertso bat osatzen ari dira euren proiektu berrian: Gometxa.

Karrera amaituta lan egiteko irrikitan irten ziren proiektu asko buruan ziztuztela. Orain dela bi urte, hondartzan, horretaz hitz egiten, bien artean zerbait sortzea pentsatu zuten eta hasi ziren airera proposamenak botatzen. Konturatu ziren Hezkuntzan ez zaiola sorkuntzari eta umearen irudimenari behar besteko espazioa ematen. "Normalean, helburu batera heldu behar dira umeak, eta ez badute hori lortzen epai-tuak izaten dira. Zenbaki bat, nota bat jartzen diote ume bakoitzari. Horrek, agian, beldurra eragiten die

eta ez dira ausartzen ezer berria sortzera". Gabezia ikusita, erantzuna ematea otu zitzaion.

lazko Deustuko Gazte Eguinean Janirek Berbaizuko kide den Galderrekin topo

egitean eman zion ideiarene berri. Galderrek Berbaizun komentatu eta elkarteak erabaki zuen neskei laguntza eskaintzea eskura zeukan baliabideak konpartituz, lokaletik hasita, Mül-lerenea.

Aurten jarri dute martxan, irailean Gometxa. Hasieran, hiru hilabetetako proiektua besterik ez zen, froga moduan, umeei nola funtzionatzen zuen ikusteko eta beraien ezaugarrietara egokitzen joateko. Horren

harrera ona ikusirik, bigarren txanda bat prestatu zuten. Esan beharra dago txanda bakoitzean saio ezberdinak egiten dituztela, prozesu bat jarraituz. Lehenengo pausoa da harrera. Helburua da umeak seguru sentitzea esparru horretan, sortzeko askatasun handiagoa eduki dezaten, eta "nik hori ez dakit egiten" edo "ezin dut egin" esaldi famatuak euren hiztegitik desagerrarazteko. Bigarre-na, pizgarri jolas bat, saioan sartzen joateko; eta introspe-pekzio ariketa bat, umeek bere horretan sortzeko. Eta hirugarrena, talde jolas bat edo ariketa bat, denen artean zer edo zer sortzeko. Saio bakoitzean teknika ezberdinak erabiliz –sorkun-tza plastikoak, gorputzaren mugimendua, soinua...– umeak motibatzen dituzte. Ez da soilik tailerra edo marrazketa. Jolasten ikasten dute.

Baina, beti gertatzen den moduan, muga bat dauka. Kasu honetan adin muga, lau eta sei urte bitartean dagoena.

Zergatik? Umeek adin horretan "eragiketa zehatzak" oraindik ez dituztenez oso finkatuta, euren irudime-narekin eta mugimendua-rekin gehiago jolastu dai-tekkelako eta beraien arteko aldea ez delako oso handia. "Sei urteko umeak badaude apur bat sartuta arrazona-menduan eta lau urtekoak oso magikoak dira oraindik; elkartzen direnean ateratzen diren lanak bonba bat dira", dio Anek pozez gai-nezka lortu dituzten emai-tzak burura ekarriz.

Berbaizuk ateak ireki ziz-kien eta lokala uzteaz gain, eskoletan ere zabaldu zuen proiektuaren berria. Horren bitartez, eskola batzuk Gome-txarekin harremanetan

jarri dira eskolan bertan ere proiektua gauzatzeko. Hala ere, eskaintza baztertu egin dute Anek eta Janirek, proiektuan gehiago sakondu nahi dutelako eta oinarriak ondo finkatu "hain lan ga-rrantzitsua" onartu aurretik.

Momentuz, orain arte be-zala jarraituko dute, po-liki-poliki aurrerakuntzak eginez eta gurasoen konfi-dantza bereganatuz. Azken

hauek askotan ikusten dutelako Gometxa eskolaz kanpoko ekintza baten mo-duan: umea tartetxo batez 'aparkatzeko' lekua.

"Onartzen dutenean ume bakoitza mundu bat dela, eta Gometxak mundu guzti horiek, umeen magia guzti hori hartu, batu eta uniber-tso bihurtzen duela, orduan benetan sinetsiko dute proiektuan".

NEUMÁTICOS MITXEL

**Deskontu
handiak!!!**

Mekanika azkarra: gurpilak, filtroak, olio aldaketak, bateriak, frenoak, etabar...

Blas de Otero 59, Deustu [Ikastetxearen aurrean]

Kontaktua:
94 407 26 69
neumaticosmitxel@gmail.com

MUSIKA BELARRIENTZAKO... ETA INGUGIROARENTZAKO

Material birziklatuekin, orotariko musika-tresnak sortzen ditu Jon Urrutiak Trakamatraka tailer didaktikoetan. Hilabete gutxi ditu egitasmoak baina Euskal Herriko kultura agendetan leku bat egiten ari da dagoeneko. Helburua: musikaren bidez hezte.

Testua: Jaione Ayestaran / **Argazkiak:** Jon Urrutia

Posible al da musika egitea aze-nario bat erabilita? Eta patinete batekin Rock'n Rolleko gitarra bat sortzea? Beharbada, galdera horiek egin zizkion bere buruari Jon Urrutia musikariak Trakamatraka egitasmoari forma ematen hasi aurretik.

Gaur, argi dio "posible dela" eta publikoa "zur eta lur" uzteko gai dela aitortu digu. Musika-tresna

birziklatuak sortzen ditu Jon-ek "helburu didaktikoa" duen proiektu berri honetan. "Trakamatraka tailer eta kontzertu didaktikoen bidez, musika modu erakargarrian plazaratzea lortzen dugu eta,aldi berean, birziklatze-kontzientzia lantzen dugu".

Denbora gutxi darama merkatuan baina ekimenak "gogor" astindu ditu bazterrak. Dagoeneko

hainbat talde igaro dira Trakamatraka tailerretatik, irudimenari bide berriak zabaltzeko asmoz. "Adin guztietako" pertsonekin ibili da Jon, baina batik bat, umee-kin lan egiten duela dio. "Eskoletan ibiltzen gara, eta zenbaitetan, familiak izan ditugu tailerretan". Horrelakoetan, dio, "umee-kin gozatu egiten dute baina gurasoak dira benetan parte hartu nahi dutenak".

Horrexegatik, helduentzako tailerrak ere prestatzen ditu artista honek, ez baitago adinik musikaz gozatzeko. "Kasu hauetan, kontzeptu musikaletan barneratzen saiatzen gara, modu sakonago batean, eta musika tresna landuagoak egiten ditugu. Tailerrak oso antzekoak dira baina trataera ezberdina ematen diogu nori zuzendua dagoen arabera".

Gaur, arrakastaz hitz egiten badu ere, honaino heltzeko bidea ez da erraza izan Jon Urrutiarentzat. Antzeko proiektuak ezagu-

barkua bete herba

Musikaren bidez, heztea da Jonen helburu nagusia, garrantzitsutzat jotzen dituen baloreak jarraituz. Haize-, perkusio- eta hari-instrumentuak sortzen ditu bere entzuleekin batera baina haratago ere heldu nahi du egitasmo honek. “Aniztasuna, sormena, irudimena, ingurugiroarekiko errespetua, elkarlana... Hori dena da Trakamatraka”.

nak zituen, baina denak, Euskal Herritik kanpo. “Munduan zehar ibilitakoa naiz, jaialdi eta ikastaroetan; eta haietan, birziklatutako musika-tresnak darabilten egitasmo ugari ikusi izan ditut”. Hortxe du jatorria Trakamatraka egitasmoak; “erronka” gisa hasi zena, sortzailearen esanetan. Ordutik, ikerketa-lan sutsua egin du musikariak. “Hainbat eta hainbat liburu irakurri ditut, teknika berriak ikasten eman ditut egunak, eta behin teoria barneratuta, ordu asko igaro ditut tresnak sortzen eta hauek probatzen”.

Hala ere, irribarre batekin gogoratzten du prozesu luze hau. Askok ikasi duela aitortu digu, eta “ora-indik ere” ikasten jarraitzen duela. “Motibazio handia da egunero ikasteko aukera eskaintzen dizun lanbide bat izatea”.

Eta are motibazio handiagoa da

Jonentzat bere ikasleen “harri-dura aurpegiak” ikustea. Eurek ere edozein objektu zaharrekin musika egiteko gai direla ikusten dute tailer hauen bidez, eta lortzen duten autoestimu hori ere, saria da, Trakamatrakaren sortzailearen arabera. “Zoragarria da; ilusio hori da arrakastarik handiena”.

Eta proiektuak ez du oraindik goia jo. Formatu honekin jarraitzeko gogoia du Jonen eta “agenda betetzen” ari dela esan digu. Etor-kizunean, hazten joango den egitasmoa dugu Trakamatraka.

www.trakamatraka.com
info@trakamatraka.com

Kontaktua eta erreserbak
639 766 720
info@pabellon6.org

ELKAR ZAITEZ GUREKIN

Denboraldi berrian egin zaitez bazkide

P6
PABELLÓN N.º 6
ARTE ESZENIKOAK

PABILOI 6
Deustuko Erribera 47
48014 Bilbao
www.pabellon6.org

PINTXODROMOA

>>SUKALDARITZA

BAKAILAOA PIL-PILEAN

Arangoitiko El Rincón tabernera jo dugu oraingo honetan ere. Eskola aurrean dagoen taberna da Ganeta kaleko 15. zenbakian dagoen hau. Ohi bezala Maria Luisak eta Deliak jator hartu gaituzte eta euren pintxo berriena aurkeztu digute.

Zailtasun maila: ertaina

Egiteko denbora: 30 minutu

Prezioa: 1,70€

Berezitasuna: etxean bezala prestatutako pintxo klasikoa

Kontu batzuk

Arangoitiko El Rincón tabernak egunez lan gehiago egitea erabaki dute bai egunerokoan bai auzoko jaietan. "Aldaketa beharrezkoa" dela deritzote Deliak eta Maria Luisak. El Rincóneko azken berrikuntzetako bat da Maria Luisaren sukaldetik irten den pintxo berriena, "klasiko bat", bakailaoa pil-pilean. Arraina gustuko duen bezero asko dauzkate, eta pintxoak izan duen arrakastarekin "harrituta" dago Maria Luisa. Neurria "ondo baino hobeto hartuta" diola aitortzen du.

Maria Luisa eta Delia

BAR EL RINCÓN

Ganeta mendia 15 ARANGOITI 94 475 54 82

barelrincon@live.com

facebook.com/elrincon.arangoiti

Astelehenetik larunbatera: 07:30-15:30/ 17:30-itxi arte

Igandetan itxita.

Zelan egin?

Bakailao izoztua, gazitua eta gatz-gabetua erabiltzen du Maria Luisak. Nahieran.

Oliotan berakatz zatiak gorritzen hasten da, eta gorritzean ateratzen ditu.

Bakailao zatiak oliotan sartzen ditu, eta egitean atera. Olioia epeltzen de-nean iraztontziarekin olioari eragiten dio. Horixe da bere trikimailua. Berehala loditzen da olioia. Pil-pil saltsa erraz prestatzeko sekretua da.

OSAGAIAK

*Bakailaoa
Berakatz
Oliba olio birjina
Ogia*

Presta itzazu Deustualdeko tabernetako pintxo goxoenak zure etxean!
Hementxe jasoko dituzu argibide guztiak. Eta hurrengo hilabeteetan...

Ramon y Cajal, 24
DEUSTUA

Tfnoa: 94 447 45 00

San Pedro plazako
frontoiaren atzean

DEUSTUKO BATZOKIA
1978 TIK

C/ Holidore de la Torre, 5. 48014 DEUSTO

Tel: 94 405 06 58 BIZKAIA

Restaurante
Deustoarrak

Tfnoa: 94 475 41 54
Faxa: 94 475 88 02

Madariaga etorbidea, 9
48014 Deustu

www.deustoarrak.com
deustoarrak@terra.es

el viejo roble
* cerveceria *

Pedro Carballo Suárez

Plaza San Pedro, 2 • Teléfono: 94 476 43 96 • DEUSTO - BILBAO

KABIA
RUTJUN
elkarguneak

INTERNETA, MUSIKA,
ESKUPILOA ESKOLA, WI-FI,
KULTUR EKINTZAK,
TRKEPETA ASTIALDI TALDEA,...

ETA OSTIRALERO HANBURGARAK,
SANDWITXAK ETA PATATA FRUITOAK
eta giro euskaldunak!

entea bota da - San Inazio

ZURE PINTXO
ONENAK GUREKIN
KONPARTITZEKO

AITORTU ZURE SEKRETUAK HEMEN

kultur txontx

Literatura eta musika fresko-freskoa gure aholkularien kupelekoa

GARAZI CALVO FERNANDEZ

Arte Ederretako ikaslea

BIDERKATZEKO

Arteaz gozatzeko –edo ez gozatzeko– aukera ezberdinak eskaintzen dizkigute hiri honetako txoko ezberdinek, eta badirudi ekainean biderkatzen direla: Okela Sormen Lantegian Erlea Maneros, Oier Iruretagoiena eta Irantzu Yaldebere eduki ditugu *Bakea* erakusketan bakoitza bere proposamenak botatzen. Hiru artista hauen piezak ikusita, kontaketa berri eta pertsonalagoak deskubritu ditzakegu, kultura eta adostasun sozialaz haratago daudenak.

BilboArte fundazioan Zaloa Ipiñaren erakusketa aurki dezakegu: *Ikus esparru zabanduak*. Kasu honetan, artistak bai espazioaren kontzeptuekin bai honen mugekin jolasten du. Berak planteatzen duen bezala, “ez al da kanpoko paisaia nire etxearen hondo dekoratiboan bilakutzen?”. Artistak egindako galdera honen, beste batzuen, eta ikerketa baten emaitza den lana ikustera pasatzeko aukera dago ekainaren 28ra arte.

Oraingoan *Bilborocken*, ekainaren 28 eta 29 bitartean *Degeneradak 4a*, Histeria Kolektiboak antolatutako –eurek dioten moduan– artista, pentsalari eta olerkari lesbiana, feminista, migratu, beltz, sudaka, kuir, transen eta beren aliatuen topaketa izango da. Jarduera oso ezberdinak eskaintzen ditu dagoeneko interneten topa dezakezun egitarau zabalak.

Beharbada, beti ez dugu gozatuko, baina aspertzeko aukerak ere ez dira asko izango. Eta apuntatzen dugun guztira heltzeko, gu izango gara azkenean biderkatu beharko garenak.

**MAITE SARASOLA
ISAZELAIA**

Elorri bertso-eskolako kidea

DEUSTUKO IKASTOLARI

Bi urtetxogaz negar batean ikastolan ginen hasi txiza ta kaka nun eitten zien han zozkuen irakatsi ondo pasatuz, jolasen bidez hizkuntza dogu ikasi izan dadila gure leloa euskaraz bizi ta hazi.

Saski, antzerki, bertsolaritza ikasi doguz batera milaka lagun ezagutzeko ona izan da aukera negarrez sartu, negarrez irten horixe da egoera ikastolari malko artean emon dotsau bukaera.

- ✓ Bikain ziurtagiria lortu du Donostiako Informatika Fakultateak :-)
- ✓ 1.000 informatikari euskaldun formatu ditugu
- ✓ Informatikan erabiltzen den euskara sortu dugu
- ✓ Mundu digitalean euskara erabiltzeko aplikazioak eta baliabideak
- ✓ 31 liburu informatikaz eta 25 tesi euskaraz
- ✓ Irakasle eta ikertzaileen artean %70 euskaldun

(-)
izan
BILBAO

ondarearen sustapena
promoción del patrimonio

GERRA GARAIKO UMOREA

Gerra Zibila orduko
Bilboko prentsako
bingten bitartez kontatua

Antolatzaileak / Organizan

HUMOR EN TIEMPOS DE GUERRA

La Guerra Civil
contada con viñetas de
la prensa bilbaína de la
época.

Laguntzailea / Colabora

Edificio ENSANCHE Eraikina
Ekainaren 19tik abuztuaren 18ra arte
Del 19 de Junio al 18 de Agosto

LABORAL
kutxa

EUSKARAZ ERE, NATURALITASUNEZ

Harremanetan euskara naturaltasunez erabiltzea funtsezkoa da zerbitzu ona eman ahal izateko. Euskadiko Kutxan, zurekin euskaraz aritzea ez da aparteko aukera bat, gure nortasunaren eta gure izaeraren berezko ondorioa baizik. Izan ere, geurea zaintzea gustatzen zaigu, geure ezaugarri bereizgarriei eustea eta iraunarazten laguntzea, etorkizuna bermatzeko. Izan ere bada euskara bizitzeko beste modu bat... naturaltasunez.

Bilbon euskaraz

Bilbao